

TOPLU İŞ İLİŞKİLERİ KANUNU TASARISI

Aydınlık Gazetesi, 5 Kasım 2011

Yıldırım Koç

İşçi sendikaları ve üst örgütlerinin kuruluşu ve işleyişi ile toplu sözleşme ve grev/lokavt konularını düzenleyen Toplu İş İlişkileri Kanunu Tasarısı Ekim ayının son haftasında açıklandı. Ancak bu konuda yazılı basında kapsamlı bir değerlendirme yapılmadı. Halbuki bu tasarı, tartışılması ve açıklığa kavuşturulması gereken birçok düzenleme içeriyor.

Bizim ilk sendikalar yasamız, 1947 yılında kabul edilen 5018 sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkında Kanun'dur. 1961 Anayasasının kabulünden sonra 1963 yılında 274 sayılı Sendikalar Kanunu ve 1965 yılında 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu kabul edildi. 1971 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle memurların sendikalaşması yasaklandı. Günümüzde yürürlükte bulunan 2821 sayılı Sendikalar Kanunu, Milli Güvenlik Konseyi tarafından 5 Mayıs 1983 günü kabul edildi ve 7.5.1983 günlü Resmi Gazete'de yayımlandı. Memurların sendikalaşma hakkı ise, uzun bir meşru kitle mücadelesi sonucunda fiilen elde edildi ve bu hakkın kullanımı 2001 yılında kabul edilen 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu ile kısıtlandı. Toplu iş sözleşmesi ve grev hakkı ile işverenlerin lokavt yetkisi ise 1963 yılında kabul edilen 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası ile düzenlendi. Günümüzde yürürlükte olan, 1983 yılında Milli Güvenlik Konseyi tarafından kabul edilen 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunudur.

2821 ve 2822 sayılı kanunların yerini alması öngörülen Toplu İş İlişkileri Kanunu yalnızca işçi statüsünde çalışanların sendikal örgütlerini ve faaliyetlerini düzenlemeyi amaçlıyor. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununda da bazı değişiklik önerileri başka bir kanun tasarısıyla gündemde.

Toplu İş İlişkileri Kanunu Tasarısında eleştirilmesi gereken temel nokta, Anayasanın 90. maddesinde 2004 yılında yapılan değişiklikle onaylanmış uluslararası sözleşmelerin doğrudan uygulanırlık kazandığı, 7,5 yıldır anlatılırken, Anayasanın bu emredici düzenlemesinin gözardı edilmesidir. Bu konuda Türk-İş'in, DISK'in ve Hak-İş'in büyük eksikliği ve hatası vardır. Üç konfederasyon, taslağı değerlendirirken, varolan bu temel haklarını gündeme getirmedi. Konfederasyonların bu konudaki tarihi ve hayati hatası, sendikacılık hareketinin önünde yeni engeller yaratılmasını meşrulaştırmaktadır.

Uluslararası sözleşmelerin doğrudan uygulanırlığı dikkate alınmazsa, yürürlükteki mevzuata göre, yeni tasarıda bazı olumlu ve bazı olumsuz düzenlemeler vardır. Uluslararası sözleşmelerin doğrudan uygulanırlığı gerçeğini unutmadan, bunların bir bölümünü peyderpey ele alacağız.

Getirilen anti-demokratik düzenlemelerden biri, şube birleştirme ve kapatma yetkisinin genel kurul tarafından yönetim kuruluna verilmesidir.

2821 sayılı Yasaya göre göre, sendikalarda şube açma, birleştirme veya kapatma, genel kurulların görev ve yetkileri arasındaydı (Madde 11).

Sendikaların olağan genel kurulları üç yılda bir toplanabiliyordu. Bu düzenleme yeni örgütlenen bölgelerde şube açılmasının genel kurula kadar ertelenmesi anlamına geliyordu. Bu konuda getirilen öneriler sonrasında, 2821 sayılı Sendikalar Kanunu 1988 yılında değiştirilirken, genel kurulun, şube açma kararını kendisi verebileceği gibi, bu konuda yönetim kuruluna yetki aktarabileceği konusunda bir hüküm getirildi.

25.5.1988 gün ve 3449 sayılı Kanunla şu düzenleme yapıldı: "Genel kurulların başlıca görev ve yetkileri şunlardır:... Şube açma veya bu konuda yönetim kuruluna yetki verme, şubeleri birleştirme veya kapatma."

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan Toplu İş İlişkileri Kanunu Tasarısında genel kurulun görev ve yetkileri arasına şu düzenleme eklenmiştir (M.11/ğ): "Şube açma, birleştirme veya kapatma, bu konuda tüzükte belirlenen esaslar doğrultusunda yönetim kuruluna yetki verme."

Bu yeni düzenleme gerçekleşirse, sendikaların çoğunda yaşanan anti-demokratik uygulamalar daha da artacaktır. Sendika genel merkez yönetim kurulları, kendi politikalarını eleştiren şube yönetimlerini, şube birleştirme veya kapatma yoluyla kolayca tasfiye edebilecektir.

Bu anti-demokratik düzenlemeye karşı çıkılmalıdır.